

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่าและความหมายความรักของวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ทะเลาะวิวาท โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนด ผู้ให้ข้อมูลเป็นวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดชลบุรี และมีประสบการณ์ทะเลาะวิวาท มีผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 10 คน มีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 2 เดือน (ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 ของเดือนมกราคม ถึง สัปดาห์ที่ 2 ของเดือนมีนาคม 2554) ด้วยเทคนิคการเล่าเรื่องจากภาพวาดและการสนทนาเชิงลึก ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการศึกษาประวัติและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล หลังจากนั้นจึงใช้วิธีการวาดภาพที่สื่อถึงเรื่องราวความรักของผู้ให้ข้อมูล และสนทนาเชิงลึกโดยใช้ภาพวาดเป็นสื่อ ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนทำการวาดภาพและสนทนากับผู้วิจัยจำนวน 2 ครั้ง ครั้งแรกห่างจากครั้งที่สองเป็นเวลา 1 เดือน กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำ ณ โรงเรียนที่ผู้ให้ข้อมูลศึกษาอยู่ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจนข้อมูลอิ่มตัวแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ข้อมูลเชิงใจความหลัก (Thematic Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ประสบการณ์ของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ส่วนที่ 2 ความหมายของความรักของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท และ ส่วนที่ 3 คุณค่าความรักของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ผลได้สรุปดังนี้

ส่วนที่ 1 ประสบการณ์ของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท

ผู้ให้ข้อมูลคือวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทจำนวน 10 คน มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 16-19 ปี มีประสบการณ์ทะเลาะวิวาทช่วงที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ประมาณ 2-4 ครั้ง สาเหตุของการทะเลาะวิวาทเกิดจากความรู้สึกไม่ชอบหน้าและการถูกข่มขู่จากฝ่ายตรงข้าม ลักษณะของการทะเลาะวิวาทมีทั้งการใช้คำพูดที่ไม่ดีต่อกัน ใช้กำลังทำร้าย และใช้อาวุธทำร้ายร่างกายกัน ผลจากการทะเลาะวิวาททำให้ผู้ให้ข้อมูลได้รับผลกระทบทั้งด้านร่างกายคือ มีแผลฟกช้ำ ส่วนด้านจิตใจนั้น เกิดความรู้สึกวิตกกังวลเกี่ยวกับการถูกไล่ออกและการถูกลงโทษจากพ่อแม่ เกิดความรู้สึกผิดในใจที่ทำให้พ่อแม่เป็นทุกข์ ได้รับความเดือดร้อน ความอับอาย และความผิดหวังจากการกระทำของตน อีกทั้งยังมีความรู้สึกโกรธแค้นและสะใจที่ได้ทำร้ายคู่กรณีอีกด้วย นอกจากนี้ ผลกระทบจากการทะเลาะวิวาทยังนำมาซึ่งการถูกลงโทษจากสถานศึกษา ได้แก่ ตัดคะแนนความประพฤติ

พักการเรียน เข้าค่ายอบรมคุณธรรมและจริยธรรมที่โรงเรียนจัดให้ และให้พ้นสภาพจากการเป็นนักศึกษา ตลอดจนการถูกดำเนินคดีตามกฎหมายในบางกรณีด้วย

ส่วนที่ 2 ความหมายความรักของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท

ความหมายของ “ความรัก” ตามวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ทะเลาะวิวาท ประกอบด้วย 5 ความหมาย ดังนี้

ความหมายที่ 1 “**ความรักคือ การให้ด้วยหัวใจ**” เป็นการแสดงออกถึงการมอบสิ่งที่ดี หรือสิ่งที่ตนคิดว่ามีคุณค่าให้แก่บุคคลที่ตนรักด้วยความปรารถนาดี ด้วยความเต็มใจ ด้วยการให้อย่างเต็มที่เต็มแรงของตนเอง โดยไม่คำนึงว่าจะต้องได้รับสิ่งตอบแทนหรือไม่

ความหมายที่ 2 “**ความรักคือ การอยู่เคียงข้างร่วมทุกข์ร่วมสุข**” เป็นการแสดงออกถึงความผูกพันที่มีต่อกันและไม่ทอดทิ้งกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเผชิญปัญหาหรืออยู่ในช่วงเวลาที่ยากลำบาก จนบางครั้งอาจไม่คำนึงถึงสวัสดิภาพของตนเองแต่อย่างใด

ความหมายที่ 3 “**ความรักคือ การเปิดใจยอมรับตัวตนที่แท้จริงของผู้อื่น**” เป็นการแสดงออกถึงยอมรับฟังความคิดเห็น ยอมรับบุคคลที่ตนรักในสภาพที่เขาเป็น ไม่ว่าจะเป็นส่วนดีหรือไม่ดีก็ตาม อีกทั้งยังเป็นการให้เกียรติและเคารพความเป็นเนื้อแท้ของบุคคลอย่างเข้าใจ

ความหมายที่ 4 “**ความรักคือ การดูแลเอาใจใส่ห่วงใยกัน**” เป็นการแสดงออกถึงความสนใจ ห่วงใยในบุคคลที่เรารัก เป็นการปฏิบัติต่อกันโดยมุ่งหวังให้เขามีชีวิตที่มีสวัสดิภาพ ดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัยและมีความสุข

ความหมายที่ 5 “**ความรักคือ ความรู้สึกผูกพันใกล้ชิด**” เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ได้ใกล้ชิดสนิทสนมกับคนที่เรารัก และโยงใยถึงความรู้สึกอบอุ่น รู้สึกมีความสุขเมื่อได้อยู่ใกล้ชิดกันท่ามกลางบุคคลที่ตนรัก

ส่วนที่ 3 คุณค่าความรักของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท

วัยรุ่นที่มีประสบการณ์ทะเลาะวิวาทให้คุณค่าของความรัก 6 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 “**รู้จักรักแล้วอยากเป็นคนดี**” การได้สัมผัสถึงความรักแล้วตระหนักรู้ถึงผลจากการกระทำของตนเองที่ผ่านมา เกิดความรู้สึกเสียใจและรู้สึกสำนึกผิดภายในจิตใจ จนอยากที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้นเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเองและเพื่อคนที่ตนรัก

ลักษณะที่ 2 “**รู้จักรักแล้วไม่เครียด รู้จักวิตถลคลาย**” ความรักช่วยปรับ/ลดอารมณ์และความรู้สึกในทางที่ไม่ดี อาทิ อารมณ์โกรธ โมโห เครียด วิตกกังวล ทำให้บุคคลมีอารมณ์และความรู้สึกในทางที่ดีขึ้น อาทิ มีความสุข ไม่เครียด เป็นต้น

ลักษณะที่ 3 “**รู้จักรักแล้วชีวิตได้รับการหล่อเลี้ยง**” ความรักช่วยหล่อเลี้ยงและบำรุงชีวิตของบุคคล ทำให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีกำลังใจที่จะดำรงชีวิตต่อไป และสามารถรับรู้

ได้ถึงความรู้สึกอึดอัดใจจากการดำเนินชีวิตด้วยความรัก

ลักษณะที่ 4 “**รู้จักรักแล้วรู้จักดำเนินชีวิต**” ความรักก่อให้เกิดแรงจูงใจและความหวังในชีวิต คนที่มีความรักจะมีพลังชีวิตเพื่อปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสุขและสดชื่นในชีวิต อีกทั้งยังทำให้ชีวิตมีความหวัง ดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีเป้าหมาย รู้ว่าจะต้องทำอะไรและทำไปเพื่อใคร

ลักษณะที่ 5 “**รู้จักรัก รู้จักเติมสุขให้ผู้อื่น**” ความรักช่วยให้บุคคลเห็นคุณค่าของการมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น มีชีวิตอยู่โดยนึกถึงผู้อื่น ตระหนักถึงการมีชีวิตร่วมกับผู้อื่น โดยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังปรารถนาที่จะมอบสิ่งดีให้กับผู้อื่นด้วย อันจะทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างดี

ลักษณะที่ 6 “**รู้จักรักแล้วรู้จักทำเพื่อผู้อื่น**” ความรักทำให้บุคคลมีท่าที เจตนารมณ์ที่ดีกับคนที่ตนรัก บุคคลจะให้ความสนใจในความต้องการของคนรักและอยากที่จะตอบสนองความต้องการนั้นด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่คนรักต้องการ พยายามทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อคนรักแม้ว่าในบางครั้งอาจต้องฝืนกับความรู้สึกนึกคิดหรือความเป็นตัวตนของตนเองบ้างก็ตาม

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการอภิปรายผลใน 2 ประเด็นหลักคือ ความหมายของความรัก และคุณค่าของความรัก ของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ในส่วนของความหมายของความรักนั้น ผู้วิจัยอภิปรายแยกแต่ละประเด็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายที่ 1 “**ความรักคือ การให้ด้วยหัวใจ**” เป็นการให้สิ่งที่ดีสิ่งที่สวยงามแก่คนที่เรารัก ให้ทุกสิ่งกับคนที่เรารักเท่าที่ตนเองจะสามารถจัดหาให้ได้ ให้โอกาสและการสนับสนุนคนที่เรารักแม้ว่าเขาจะกระทำผิดพลาดไป ให้ความเป็นอิสระกับคนรัก ให้ด้วยความปรารถนาที่จะให้ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และให้อย่างเสียสละ จากการเรื่องเล่าที่ผ่านการสนทนากับวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทที่เข้าร่วมงานวิจัยนี้ วัยรุ่นแสดงออกอย่างชัดเจนว่าครอบครัวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ถึงการเป็นผู้ให้ด้วยการเป็นผู้รับก่อน การได้รับสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมจากพ่อแม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับโอกาสเมื่อทำผิดพลาดไปแล้ว ทำให้วัยรุ่นรับรู้ได้ถึงความรักที่เป็น “การให้” และเกิดความตั้งใจที่จะทำสิ่งที่ดี ๆ กลับคืนให้พ่อแม่ หรือคนที่ตนรักบ้าง ดังที่นิคพูดว่า “หนูมีเรื่องจะโดนไล่ออกแล้ว ตอนแรกแม่จะไม่ให้เรียนแล้ว แต่สุดท้ายแม่ก็บอกอยากให้หนูเรียน อยากให้มีโอกาสที่ดี” และคำพูดของน้ำทิว่า “หนูกลัวว่ากับแม่มาก พี่ป้าน้ำอาเกลียดหนูหมด เคยน้อยใจแม่แล้วหนีออกจากบ้าน แม่ก็ออกมาหาจนเจอแล้วขอวิ่งให้กลับบ้าน” สิ่งที่ยุวกกลุ่มนี้แสดงออก สอดคล้องกับคำกล่าวของ Fromm (1962 and Kramer, 2006) ที่ว่า ความรักนั้นต้องมีทั้ง 2 ลักษณะคือ ลักษณะของการให้และการรับ “ความรัก”

กับ “การให้” นั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นคู่กันเสมอ เมื่อคนเรามีความรักก็อยากที่จะเป็นผู้ให้ผู้อื่น หรือที่ ดิซ นัท ฮันท์ (แปลโดยวัชรวิวัฒน์ ชัยวรศิลป์, 2533) ให้ทัศนะไว้ว่าคุณลักษณะของบุคคลที่มีความรักเท่าให้กับผู้อื่นว่า เป็นคนที่มีไมตรีจิต มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ในประเด็นที่สะท้อนถึงการให้นี้ ดิซ นัท ฮันท์ กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า คนที่มีความรักคือ คนที่สามารถมอบความเมตตาและความสุขให้แก่คนที่เขารักได้ ผลของการศึกษานี้สอดคล้องกับผล การศึกษาของ สงวน ธานี, อารมณ์ ดินาน และชนิดดา แนนเกษร (2549) ที่พบว่า ความหมายของ ความรักในมุมมองของวัยรุ่นทั้งที่ติดสารเสพติดและไม่ติดสารเสพติด ครู และผู้ปกครองคือ การให้ ซึ่งเป็นการให้ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ที่ตนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีที่จะมอบให้กับคนรัก ลักษณะของการให้จะทำให้ตามสถานภาพและอัธยาศัยของตนเอง หรือทำที่ตนเองจะสามารถทำหรือ จัดหาให้ได้ และเช่นเดียวกับที่ฟูสตี ตั้งจิตนุกูล (2544) พบว่า นักศึกษาเพศหญิง ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนพาณิชย์การเชียงใหม่ มีความคิดเห็นด้าน ความเชื่อเกี่ยวกับความรักว่า เป็นการให้โดยไม่ต้องการสิ่งตอบแทน

ความหมายที่ 2 “ความรักคือ การอยู่เคียงข้างร่วมทุกข์ร่วมสุข” ความหมายของความรัก ลักษณะนี้ของวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ทะเลาะวิวาทมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มเพื่อนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการร่วมทุกข์ร่วมสุข อยู่เคียงข้างกัน ไม่ทอดทิ้งกัน จากเรื่องเล่าของวัยรุ่นที่ ร่วมงานวิจัยนี้ ส่วนใหญ่วัยรุ่นเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นเพราะต้องการแสดงออก ให้เพื่อนรับรู้ว่าจะไม่ทอดทิ้งเมื่อเพื่อนมีปัญหา ดังคำพูดบางตอนที่เล่าไว้ว่า “ถ้าเพื่อนมีปัญหาผมก็ ไปช่วย ผมไม่เคยปฏิเสธที่จะช่วยเพื่อน” “ตอนมีเรื่อง ผมไม่เคยทิ้งเพื่อนเลย” “ผมไม่ยอมให้เพื่อน เจ็บ” “ต้องสู้ด้วยกัน ห้ามถอย แม้จะต้องพาตัวเองเข้าไปแลกก็ยอม ผมต้องพาเพื่อนกลับมาให้ได้” สิ่งที่วัยรุ่นกลุ่มนี้เลือกทำคือการยอมเอาชีวิตและอนาคตมาเสี่ยงเพื่อช่วยเหลือเพื่อน ร่วมต่อสู้เคียง ข้างกับเพื่อนในสภาวะการณ์ที่อาจจะต้องแลกด้วยชีวิต ตามทฤษฎีพัฒนาการของมนุษย์กล่าวไว้ว่า บุคคลวัยนี้เริ่มเรียนรู้ที่จะตัดสินใจและรับผิดชอบการตัดสินใจของตนเองและผลต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่ายและรุนแรงซึ่งเป็นผลเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของระดับฮอร์โมนเพศ ในร่างกาย ลักษณะของอารมณ์ของวัยรุ่นนี้ อาทิ อารมณ์ร้อน รักแรง เกลียดแรง เป็นต้น (อิริคสัน อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549 และสุชัย อินทประเสริฐ, 2551) สอดคล้องกับผลการศึกษา ของ ปันดดา ชำนาญสุข (2551) ที่พบว่า วัยรุ่นที่กระทำรุนแรงใช้สัญลักษณ์ของการกระทำรุนแรง เพื่อแสดงออกถึงความรักที่เขามีต่อพวกพ้องของตนในการใช้ความรุนแรงเพื่อช่วยเหลือเพื่อนเมื่อ เกิดการทะเลาะวิวาท สอดคล้องกับมุมมองของ Prescott (อ้างถึงใน ฟูสตี ตั้งจิตนุกูล, 2544) ที่ กล่าวถึงธรรมชาติของความรักไว้ว่า คนที่รักกันจะเป็นห่วงในสวัสดิภาพของคนที่คุณรัก เหมือน กับสวัสดิภาพของตนหรือยิ่งกว่า เป็นห่วงในความปลอดภัยและไม่ปลอดภัยของคนรัก พร้อมทั้งจะ

อุทิศกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังความคิด และเวลาด้วยความเต็มใจแก่ผู้ที่ตนรัก ยินดีและเต็มใจช่วยเหลือผู้ที่ตนรักในทุกด้านเพื่อความสุขของเขา ในทำนองเดียวกัน ฟินิจ รัตนกุล (2517) กล่าวถึงลักษณะของคนที่มีความรักว่า เขาจะแสดงออกถึงความเป็นมิตรที่ดีในลักษณะของการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคนที่เขารัก ไม่ปล่อยให้คนรักทุกข์ยากลำบากอยู่เพียงลำพัง แต่จะยื่นมือเข้าไปช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถ อย่างไรก็ตาม วัยรุ่นกลุ่มนี้ยังมีความคิดช่วยเพื่อนในลักษณะอื่นด้วย “รักเพื่อนก็ช่วยเตือนกัน ต้องคิดก่อนทำครับ” แม้ว่าวัยรุ่นเลือกใช้ความรุนแรงเพื่อช่วยเพื่อน แต่ก็สะท้อนมาจากท่าทีที่รักเพื่อนมากกว่าต้องการสร้างปัญหาให้กับสังคม ผลที่ได้จากการศึกษา คำถามที่ตามมาคือสังคมจะช่วยเหลือกันอย่างไรเพื่อสนับสนุนให้วัยรุ่นดังกล่าวเลือกใช้วิธีที่ไม่รุนแรง

ความหมายที่ 3 “ความรักคือ การเปิดใจยอมรับตัวตนที่แท้จริงของผู้อื่น” ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการยอมรับฟังความคิดเห็น ยอมรับบุคคลที่ตนรักในสภาพที่เขาเป็น ไม่ว่าเป็นส่วนดีหรือไม่ดีก็ตาม อีกทั้งยังเป็นการให้เกียรติและเคารพความเป็นเนื้อแท้ของบุคคลอย่างเข้าใจ วัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทกลุ่มนี้มาจากสภาพครอบครัวที่แตกต่างกัน เสียงสะท้อนถึงความรักที่เป็น การเปิดใจยอมรับตัวตนที่แท้จริงของผู้อื่นนั้นมาจากวัยรุ่นมาจากครอบครัวที่แตกแยก พ่อแยกไปมีครอบครัวใหม่ หรืออยู่ในครอบครัวที่พ่อไม่รับฟังเหตุผลและใช้ความรุนแรง จากการสนทนา วัยรุ่นดังกล่าวแสดงถึงความต้องการให้พ่อแม่ ญาติ และสังคมยอมรับ ดังคำที่เล่าไว้ว่า “พ่อไม่เคยฟังผมเลย” “ถ้าเป็นป่า ผมพูดไม่ได้เลย จะทะเลาะกัน” “พ่อโมโห เลยขึ้นไปเอาปืนมาโลยผม ผมก็วิ่งหนี ดินะที่กระสุนไม่โดน” อย่างไรก็ตาม วัยรุ่นกลุ่มนี้รับรู้ถึงการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน “เวลาเพื่อนมีเรื่องเค้าก็มาตามผม ผมก็ไม่เคยปฏิเสธเลย” วัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทเลือกทำในสิ่งที่ตนคิดว่าจะสามารถเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นได้ ตามทฤษฎีพัฒนาการของมนุษย์นั้น การต้องการเป็นที่ยอมรับเป็นพัฒนาการด้านจิตใจที่สำคัญของคนวัยนี้ วัยรุ่นต้องการเป็นที่ยอมรับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเพื่อนของตน (วันเพ็ญ บุญประกอบ, 2545) จากการเล่าเรื่อง วัยรุ่นกลุ่มนี้ไม่ได้เลือกใช้ความรุนแรงเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นเพียงอย่างเดียว แต่พยายามใช้วิธีอื่นด้วย ด้วยการปรับอารมณ์และพฤติกรรมไปในทางที่ดีเพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ดังที่พูดไว้ว่า “พยายามใจเย็น ๆ ไม่ใจร้อน บังคับตัวเองมาก ๆ รักคนอื่นให้มาก ๆ” “ผมอยากจะลบด้านที่ไม่ดีออกให้หมดเลยให้เหลือแต่ด้านดีไว้ ก็คือ ความคิดและความใจร้อน ไม่ฟังเหตุผล เอาความคิดของตัวเองเป็นใหญ่ ทำร้ายคนอื่น ผมตั้งใจลดความใจร้อนลงครับ”

Fromm (1962 and Kramer, 2006) กล่าวว่าไว้ว่า การให้เกียรติซึ่งกันและกัน (Respect) เป็นองค์ประกอบของความรัก เป็นการยอมรับผู้อื่นอย่างที่เขาเป็น ตระหนักถึงความเฉพาะบุคคลของคนที่นั้นที่ไม่เหมือนใครในโลก บุคคลต้องให้เกียรติและยอมรับคนที่เรารักในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่มีศักดิ์ศรี เคารพในความความคิดเห็นที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Divis and

Latty-Mann (1987) และ Davis and Todd (1982, cited in Levesque, 1993) ที่พบว่า การเคารพและการยอมรับซึ่งกันและกันเป็นองค์ประกอบของความสัมพันธ์แบบความรัก และผลการศึกษาของสงวน ธานี, อารมณ์ ดินาน และชนิดดา แนนเกษร (2549) ที่พบว่า ความหมายของความรักของกลุ่มวัยรุ่นทั้งที่คิดและไม่คิดสารเสพติด ครู และผู้ปกครองคือ ความเข้าใจกัน ซึ่งแสดงถึงการยอมรับและเข้าใจในบุคคลที่เรารักทั้งในลักษณะที่เป็นเชิงบวกและเชิงลบ อันจะนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ผุสดี ตั้งจิตนุกุล (2544) ที่พบว่า นักศึกษาเพศหญิง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนพาณิชยการเชียงใหม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงออกของความรักว่า ควรมีการแบ่งปันและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ส่วนในเพศชายมีความคิดเห็นว่า ควรให้เกิดริและยกย่องคนที่เรารัก คำถามที่ตามมาคือสังคมจะมีพื้นที่ที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเปิดโอกาสให้กับวัยรุ่นได้มีโอกาสแสดงตัวตนและยอมรับอย่างที่เขาเป็นได้หรือไม่

ความหมายที่ 4 “ความรักคือ การดูแลเอาใจใส่ห่วงใยกัน” เป็นการแสดงออกถึงความสนใจ ห่วงใยในบุคคลที่เรารัก เป็นการปฏิบัติต่อคนรักโดยมุ่งหวังให้เขามีชีวิตที่มีสวัสดิภาพดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัยและมีความสุข จากการเสนอข่าวและคำวิพากษ์วิจารณ์ของบุคคลในสังคมทางหน้าหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์กรณีที่วัยรุ่นก่อเหตุทะเลาะวิวาท มีแนวโน้มค่อนข้างสูงที่วัยรุ่นจะถูกตัดสินว่าเป็นบุคคลที่ชอบกระทำความรุนแรงและสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น อย่างไรก็ตามจากเรื่องเล่าของวัยรุ่นที่ร่วมงานวิจัยนี้ มีบางส่วนของชีวิตที่ที่วัยรุ่นแสดงออกถึงความรู้สำนึกมีความห่วงใยในความทุกข์หรือปัญหาของผู้อื่น ต้องการดูแลเอาใจใส่บุคคลที่ตนรัก ดังเช่นคำพูดต่อไปนี้ “ผมเป็นห่วงน้อง ถ้าโดนเชิญผู้ปกครองอีก ป้าบอกว่าจะไม่ไปแล้ว แต่ผมบอกน้องว่าผมจะไปให้เอง ผมกลัวน้องเรียนไม่จบ ไม่อยากให้เป็นแบบผม” “หนูไม่ควรเมินเฉยกับแม่เหมือนก่อน ต้องดูแลแม่มากขึ้น” Fromm (1962 and Kramer, 2006) กล่าวว่า การดูแลเอาใจใส่ ความห่วงใย (care) เป็นองค์ประกอบของความรัก ซึ่งเป็นความสนใจในความต้องการของบุคคลที่เรารักด้วยความจริงใจและไม่ละเลยในสิ่งที่เป็นความจำเป็นของชีวิต โดยปรารถนาให้คนที่เรารักมีชีวิตที่ดีและมีความสุข ในทำนองเดียวกับผลการศึกษาของ สงวน ธานี, อารมณ์ ดินาน และ ชนิดดา แนนเกษร (2549) ที่พบว่า การดูแลเอาใจใส่และห่วงใยกัน ในชีวิตความเป็นอยู่ สุขภาพ ความเจ็บป่วย ในการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี และการให้ความอบอุ่น ให้กำลังใจคนที่เรารักเป็นความหมายของความรักที่ให้ไว้โดยของวัยรุ่นทั้งที่คิดสารเสพติดและไม่คิดสารเสพติด ครู และผู้ปกครอง เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ผุสดี ตั้งจิตนุกุล (2544) ที่พบว่า นักศึกษาหญิงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนพาณิชยการเชียงใหม่ มีความคิดเห็นด้าน

การแสดงออกของความรักว่า บุคคลที่รักกันควรดูแลเอาใจใส่กัน ส่วนเพศชายมีความคิดเห็นว่า ควรแสดงออกต่อคนที่เรารักอย่างสุภาพ ไม่หยาบคาย

ความหมายที่ 5 “ความรักคือ ความรู้สึกผูกพันใกล้ชิด” เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ได้ใกล้ชิดสนิทสนมกับคนที่เรารัก และโยงไปถึงความรู้สึกอบอุ่น รู้สึกมีความสุขเมื่อได้อยู่ใกล้ชิดกันท่ามกลางบุคคลที่ตนรัก แม้ว่าบุคคลวัยนี้จะให้ความสำคัญกับเพื่อนอย่างมาก แต่จากการสนทนา เสียงของวัยรุ่นกลุ่มนี้แสดงให้เห็นถึงความต้องการผูกพันใกล้ชิดกับพ่อแม่ด้วยการใช้เวลาอยู่ด้วยกัน “ถ้าเป็นพ่อแม่ต้องมีเค้ายู่ข้างกายตลอดเวลา อยากกลับบ้านไปแล้วเจอหน้าเค้า เค้าต้องอยู่กับเราจริง ๆ” “ถ้าเป็นพ่อแม่เราอยากให้เค้ายู่กับเราทุกวัน อยากให้เค้าอยู่ด้วย อยู่ใกล้ ๆ” “ผมอยากให้คนในครอบครัวรักกัน ทุกคนอยู่ด้วยกัน” แม้ความจริงที่รู้กันโดยทั่วไปเกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่นมีอยู่ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่อยู่ระหว่างวัยเด็กและผู้ใหญ่ แต่วัยรุ่นก็ยังต้องการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่อยู่

อีกแง่มุมหนึ่ง เป็นความรู้สึกผูกพันใกล้ชิดกับแฟนอย่างมีขอบเขต “กับแฟนแค่นี้ด้วยกัน รู้ว่ามีเค้ายู่ก็อบอุ่นแล้ว ไม่ต้องถึงขนาดมีเพศสัมพันธ์กัน” ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับทัศนะของ Sternberg และ Weis (2006) ที่กล่าวถึงความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) เป็นองค์ประกอบของความรัก เช่นเดียวกับแนวคิดของ อุมพร ตรังคสมบัติ (2545) ที่กล่าวไว้ว่าความรักเป็นความผูกพันทางอารมณ์ที่แสดงออก 3 ด้านคือ 1) ด้านความรู้สึก เป็นความรู้สึกรักชอบ และเป็นสุขที่ได้อยู่ใกล้ชิดกับคนที่เรารัก 2) ด้านความคิด เป็นการมองเห็นคุณค่าคนที่ตนเอกรัก มองคนรักในแง่ดี และอยากที่จะทำสิ่งดีให้กับเขาโดยปรารถนาให้เขาอยู่อย่างมีความสุข และ 3) ด้านการกระทำ เป็นการปฏิบัติต่อกันด้วยความอ่อนโยนในลักษณะของดูแลเอาใจใส่ ห่วงใยกัน จากการศึกษาของ Davis and Latty-Mann (1987) และ Davis and Todd (1982, cited in Levesque, 1993) พบว่า ความใกล้ชิดสนิทสนมและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นองค์ประกอบของความสัมพันธ์แบบความรัก ในขณะที่ สงวน ธาณี, อารักษ์ ดินาน และชนัดดา แนนเกษร (2549) พบว่า ความอบอุ่น ความสามัคคีปรองดองกัน ซึ่งเป็นสัมพันธ์ภาพในเชิงบวกระหว่างสมาชิกในครอบครัว และการรับรู้ถึงความอบอุ่นจากการได้สัมผัสใกล้ชิดกับบุคคลที่ตนเองรัก เป็นสิ่งที่กลุ่มวัยรุ่นทั้งที่ติดสารเสพติดและไม่ติดสารเสพติด ครู และผู้ปกครองให้เป็นความหมายของความรัก

สำหรับคุณค่าความรักของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทนั้น เมื่อถูกกระตุ้นด้วยการชวนคิดชวนคุยเกี่ยวกับความรัก วัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทเกิดการใคร่ครวญตนเอง ตระหนักรู้คิดในความรักที่มีอยู่ภายในตน วัยรุ่นกลุ่มที่ร่วมงานวิจัยนี้ได้ให้ความหมายของความรักของดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น และได้แสดงออกถึงความตั้งใจและการกระทำที่สะท้อนความเชื่อตามความหมายของความรักที่ตนให้ไว้ ดังที่เล่าไว้ว่า “ผมเกิดมาไม่เคยทำอะไรให้พ่อแม่เลย ก็เลยตัดสินใจไปโรงเรียน

ให้พ่อกับแม่ แม่ผมเรียนไม่รู้เรื่อง ผมก็พยายามตั้งใจฟังครู ทำงานตามเค้าหมดทุกอย่าง ผมก็เรียนให้แม่มาตั้งแต่ ปวช. 1 ก็มาปี 2 ได้ ตอนนั้นก็เลยมาครึ่งทางแล้ว ก็ตั้งใจเรียนให้เค้าต่อไปดีกว่า”

“หนูเคยสนุกสนานไปวัน ๆ ไม่คิดอะไรมากมาย ไม่รักแม่ แต่ตอนนี้หนูเริ่มรู้สึกที่เราควรรักเค้าให้มากขึ้น ไม่ควรทำเมินเฉยกับแม่ ตอนนี้หนูกลับบ้านไปหนูก็เตรียมกับข้าวให้แม่ แม่อยากไปไหนหนูก็ขับรถพาแม่ไปเที่ยว แต่ก่อนหนูไม่ได้ใส่แม่แบบนี้” ความตั้งใจและการกระทำที่อยู่ในเรื่องเล่าของวัยรุ่นกลุ่มนี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าความรักที่ผู้วิจัยสามารถจัดได้เป็น 6 ลักษณะ คือ รู้จักรักแล้วอยากเป็นคนดี รู้จักรักแล้วไม่เครียด รู้จักวิถีคิดหลาย รู้จักรักแล้วชีวิตได้รับการหล่อเลี้ยง รู้จักรักแล้วรู้จักดำเนินชีวิต รู้จักรักรู้จักเติมสุขให้ผู้อื่น และรู้จักรักแล้วรู้จักทำเพื่อผู้อื่น

ผลของการศึกษาสอดคล้องกับทัศนะของ Watson (2008) ที่กล่าวว่า ความรักทำให้นุคคลมีอิสระ หลุดพ้นจากวงจรของความทุกข์ ปลดปล่อยออกจากพันธนาการแห่งความขมขื่น ความโลภ การแกล้งแหย่ แข่งขันกัน ความรักที่ดำรงอยู่ในมนุษย์จะค่อย ๆ พัฒนาความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้นให้ดีขึ้น ทำให้ชีวิตสดชื่นแจ่มใสขึ้น พลังของความรักจะทำให้บุคคลมีแรงขับเคลื่อนในการทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อตนเองและผู้อื่น ทำนองเดียวกันนี้ พี. เอ็น. กุนนา (แปลโดย นวลฉวีพานิชกุล และสมบุญ สุกศิลป์, 2528) กล่าวว่า ความรักช่วยหล่อเลี้ยงร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณของมนุษย์ ทำให้ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างอัศจรรย์ ผู้ที่มีความรักจะเรียนรู้ได้จากการปรับตัวให้ตนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้และมีความเจริญงอกงามในชีวิต ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่ขาดความรักจะเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว ถูกเมินเฉย ถูกทอดทิ้ง เช่นเดียวกับ วิทยา นาควัระ (2552) ที่ว่า ความรักเป็นสิ่งที่มียู่ในตัวของคนทุกคน การมีความรัก และมีมิตรภาพกับเพื่อนมนุษย์จะก่อให้เกิดความสุขทางจิตใจ มีความคิด ทัศนคติ อารมณ์และความรู้สึกที่ดีจนเกิดความอึดอึดใจ มีความหวัง ไม่รู้สึกเหงา โดดเดี่ยว โกรธ หรือก้าวร้าว ขณะที่ วีระ ไชยศรีสุข (2533) กล่าวว่า ความรักเป็นเครื่องมือลดความเครียดที่ดีที่สุด และยังทำให้เรามองโลกในแง่ดี รู้สึกเข้มแข็ง กระตือรือร้นและตื่นตัวกับชีวิต เมื่อเรารักคนอื่น เขาก็จะรักเราตอบ เราปรารถนาให้คนอื่นมีความสุข ตัวเราก็จะพลอยมีความสุขไปด้วย

จากการตั้งข้อสังเกตของผู้วิจัย บ่อยครั้งที่มีการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่น นักเรียนยกพวกตีกัน เด็กแว้นขี่มอเตอร์ไซด์ซิ่งในยามวิกาล มักจะมีการนำเสนอข่าวและการวิพากษ์วิจารณ์โดยสื่อต่าง ๆ ผ่านทาง วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ในลักษณะที่วัยรุ่นเป็นผู้สร้างปัญหา ความเดือดร้อน นำความเสื่อมเสียให้แก่ผู้อื่นและสังคม การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เน้นที่การใช้บทลงโทษตามกฎหมาย และหาวิธีควบคุมพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของวัยรุ่น จากความเชื่อว่าการลงโทษหรือการควบคุมจะสามารถลดหรือหยุดปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาท

ของวัยรุ่นได้ แนวทางดังกล่าวอาจถือเป็นการขยายภาพลบของวัยรุ่นเพียงด้านเดียว ซึ่งผู้วิจัยเชื่อตามแนวคิดมนุษยนิยมว่าวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทยังมีแง่มุมอื่น ๆ ที่เป็นภาพบวก ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจค้นหาแง่มุมทางบวกของวัยรุ่น ด้วยการศึกษาค้นคว้าความหมายและคุณค่าความรักที่ให้โดยวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นยืนยันความเชื่อของผู้วิจัย ผู้วิจัยหวังว่าผลการศึกษจะช่วยค่อย ๆ แสดงภาพด้านบวกหรือตัวตนของวัยรุ่นกลุ่มนี้ให้สังคมรู้จักอย่างที่เขเป็น อาจนำไปสู่การสื่อความเข้าใจกันระหว่างวัยรุ่นกับสังคมที่กว้างขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้

จากประสบการณ์การทำวิจัยและผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอดังนี้

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

ผลการวิจัยนี้สะท้อนความจริงบางประการของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทโดยเฉพาะในส่วนที่สังคมส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจ นั่นคือความจริงด้านบวกของวัยรุ่น ในการทำงานของบุคลากรทางสุขภาพ อาทิ แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ให้บริการแก่บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้หรือคล้ายคลึงกันนี้ บุคลากรควรตระหนักถึงความสำคัญของการบริการด้วยความรักและเมตตา ตระหนักถึงทัศนคติของตนต่อปัญหาของผู้รับบริการ เปิดใจรับฟังความคิดเห็นความรู้สึกของวัยรุ่น และเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้แสดงออกอย่างเหมาะสม ด้วยการใช้แนวคิดมนุษยนิยม สุขภาพแบบองค์รวม และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการให้วัยรุ่นสามารถปฏิบัติตามได้ตามพัฒนาการ อยู่ร่วมกับผู้อื่นและสังคมอย่างสร้างสรรค์ได้

ด้านการบริหารการพยาบาล

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของการขยายขอบข่ายการให้บริการด้านสุขภาพจิตและจิตเวชออกไปสู่โรงเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นเกิดความเข้าใจตนเอง ได้พัฒนาทักษะการสื่อ-แสดงความรู้สึกต่าง ๆ และพลังงานที่มีอยู่ในตัวออกมาอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ คัดกรองและให้คำปรึกษาแก่วัยรุ่นที่ขาดทักษะที่จำเป็นต่อพัฒนาการและในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ด้านการวิจัย

เสนอแนะให้ประยุกต์ใช้การวาดวาดและการเล่าเรื่องจากภาพ หรือระเบียบวิธีวิจัยที่ไม่ทำให้เกิดความลำเอียงในการให้ข้อมูล (Non-pathologizing Approach) ในการทำวิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีความเปราะบางในชีวิต หรือที่มีประสบการณ์ชีวิตที่เลวร้าย ที่มีความลำเอียงในการสื่อสารความคิดเห็นความรู้สึกต่อปัญหา หรือถ่ายทอดประสบการณ์ออกมาเป็นคำพูด ในกลุ่มอื่น ๆ เช่น เด็กที่ถูกทอดทิ้ง บุคคลที่ถูกกระทำรุนแรง ถูกข่มขืน ดัดสารเสพติด อยู่ในภาวะซึมเศร้า เป็นต้น

ด้านการศึกษา

นอกจากการใช้งบลงทุนแล้ว บุคลากรทางการศึกษา และสารวัตรนักเรียนควรให้ความสนใจในการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้วัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทเกิดการเรียนรู้ที่จะใช้พลังที่มีอยู่ในตนในทางสร้างสรรค์ หรือเป็นประโยชน์ เป็นสื่อกลางในการขยายผลด้านบวกของวัยรุ่นให้เป็นที่ประจักษ์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคม